

DOI: 10.33663/0869-2491-2026-37-614-622

УДК 340.162

А. С. НЕРСЕСЯН,

кандидат юридичних наук*

ORCID: 0000-0002-0890-283X

ВІЙСЬКОВА ПРОКУРАТУРА В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ: ФУНКЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена визначенню місця військової прокуратури в системі органів правопорядку з урахуванням її основних функцій у перспективі. Встановлено, що спеціалізовані військові прокуратури у складі органів військової юстиції здатні максимально ефективно забезпечувати правопорядок у сфері військово-правових відносин та оборони України. Сформульовано пропозиції щодо законодавчого посилення інституційної спроможності (інституційної незалежності) майбутньої військової прокуратури, аналогом чого має бути чинна модель функціонування Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Ключові слова: військова прокуратура, спеціалізована прокуратура, військова юстиція, функція публічного обвинувачення, безпека і оборона, Збройні Сили України, воєнний стан, військовослужбовець, мобілізація, окупація, повномасштабне вторгнення.

Nersesian Armen. Military Prosecutor's Office in the Law Enforcement System: Functions and Prospects in Ukraine

The article is devoted to determining the place of the military prosecutor's office in the system of law enforcement agencies, taking into account its main functions in a prospective aspect. It was established that Specialized Military Prosecutor's Offices within the military justice bodies are able to ensure law and order in the sphere of military-legal relations and defense of Ukraine as effectively as possible. Given this, we consider it appropriate to recommend that legislators intensify actions to strengthen the institutional capacity (institutional independence) of the future military prosecutor's office, an analogue of which should be the current model of functioning of the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office.

Keywords: military prosecutor's office, specialized prosecutor's office, military justice, public prosecution function, security and defense, Armed Forces of Ukraine, martial law, serviceman, mobilization, occupation, full-scale invasion.

Актуальність теми. Сучасний стан української держави – початок російсько-української війни 2014 року, широкомасштабне вторгнення, що триває з 2022 року, – та перспектива перманентної війни з російською федерацією у

* Nersesian Armen, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.)

невизначеному майбутньому зумовили особливе ставлення української держави до сектору безпеки і оборони.

Як відомо, сектор безпеки і оборони – система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних і розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України¹.

Водночас підвищена увага до цієї сфери, збільшення українського війська, кратне зростання бюджетних витрат на оборону та безпеку, залучення коштів місцевих бюджетів, волонтерських коштів та допомоги Українського народу – підвищує також ризики злочинності в цій сфері.

При цьому такі ризики диктують необхідність також розвитку (не бюрократичного – структурно-кількісного, а якісного – спрямованого на підвищення ефективності) системи військової кримінальної юстиції. І наріжним каменем у цій системі має бути військова прокуратура.

Огляд літератури. Питання актуальності створення військової прокуратури в Україні, її функцій та перспектив у майбутньому були предметом вивчення багатьох науковців. Зокрема, ця проблематика висвітлена у роботах таких дослідників, як М. Беланюк, П. Богущкий, П. Вознюк, В. Дяченко, І. Доронін, С. Євдокіменко, Є. Загородній, С. Іващенко, О. Козачук, М. Руденко, М. Чалий, О. Шандула, О. Шамара та ін.

При цьому увага авторів приділяється як історичним аспектам становлення та розвитку військової прокуратури як складової системи військових органів правопорядку, так і сучасним тенденціям у цій сфері та майбутнім перспективам, які залежать від національної законодавчої політики у цій сфері.

Мета. З урахуванням зазначеного, метою цього дослідження є визначення місця військової прокуратури в системі органів правопорядку з урахуванням її основних функцій у перспективі. У межах поставленої мети будуть вирішені такі завдання: сучасний стан військової юстиції в Україні, час та причина ліквідації військової прокуратури.

Виклад основного матеріалу. Військова прокуратура є одним із органів у системі військової юстиції України, яка включає також військову поліцію, військову контррозвідку, військову адвокатуру, військовий суд². Військова прокуратура – це орган, покликаний забезпечувати законність, правопорядок та військову дисципліну у Збройних Силах України та інших законних збройних формуваннях³; це «спеціалізований орган прокуратури, який здійснює нагляд за дотриманням законності у військових підрозділах, контролює законність дій командування, військовослужбовців та інших осіб, що перебу-

вають на військовій службі, і ... є частиною загальної системи прокуратури»⁴. На сучасному етапі діяльність такого спеціального уповноваженого органу прокуратури пов'язана передусім з проблемою відсутності власне військової прокуратури серед органів військової юстиції. Зазначимо, що військова юстиція фактично існувала в Україні з 1991 по 2012 рік, яка на теперішній час відсутня, що негативно позначилося й на сфері військового права загалом⁵. Її ліквідація відбулася з ліквідацією військової прокуратури у 2012 році у процесі реформування прокуратури в Україні загалом, у результаті чого її функції були делеговані іншим підрозділам.

Щодо сутності такої реформи та її наслідків дослідники зазначають, що вона була здійснена без розуміння глибинних проблем, явищ і процесів у середині прокурорської системи, під впливом інтересів політичних і бізнесових сил та в умовах європейської інтеграції, а сліпе, необґрунтоване реформування цієї системи в Україні не було ефективним та дієвим⁶. Це водночас яскраво відображає популістське й волонтаристське ставлення української влади до забезпечення правопорядку у військовій та оборонній сферах.

Наказом Генерального прокурора від 11.06.2012 № 100ш було ліквідовано військові прокуратури і створено спеціалізовані органи прокуратури по нагляду за додержанням законів у військовій сфері: прокуратури Центрального регіону України, Південного регіону України, Західного регіону України, Кримського регіону України (на правах обласних) та підпорядковані їм 33 спеціалізовані прокуратури (на правах міських)⁷.

Але події останнього десятиліття, що відбуваються в Україні, зокрема, окупація частини території України, часткова мобілізація в державі, проведення антитерористичної операції на початку 2014 року, повномасштабне вторгнення окупаційних військ російської федерації в Україну, а також значне збільшення кількості військовослужбовців і стрімке зростання чисельності особового складу Збройних Сил України, зумовлюють доцільність відновлення органів військової юстиції та військової прокуратури.

Ухвалення восени 2014 року, у умовах триваючого АТО, нового Закону України «Про прокуратуру», поновило інститут військових прокуратур. Так, ч. 1, абз.1 ч. 2 ст. 7 цього Закону визначали, що систему прокуратури України становлять: 1) Генеральна прокуратура України; 2) регіональні прокуратури; 3) місцеві прокуратури; 4) військові прокуратури. До військових прокуратур належать Головна військова прокуратура (на правах структурного підрозділу Генеральної прокуратури України), військові прокуратури регіонів (на правах регіональних), військові прокуратури гарнізонів та інші військові прокуратури (на правах місцевих), перелік яких визначається в Додатку до цього Закону⁸.

Також, як зазначає М. В. Беланюк, унаслідок збільшення кількості законів та інших нормативно-правових актів, покликаних регулювати сферу військових відносин, виникла певна «правова диспропорція між функціонуючими сферами військового управління та практики, військового законодавства і

військової правової науки». І тут варто погодитися із дослідниками, які зазначають, що позитивним аспектом у сучасних умовах є те, що у процесі реформування органів прокуратури військові прокуратури не були ліквідовані повністю – вони були реорганізовані в окремі спеціалізовані прокуратури з нагляду за дотриманням законодавства у військовій сфері, зокрема прав і свобод військовослужбовців, а також виконання ними своїх обов'язків⁹.

Чергова зміна у військовій сфері державного регулювання відбулася у 2020 році, коли були ліквідовані існуючі органи військової прокуратури, а їх повноваження перейшли до підрозділів Генеральної прокуратури України (тепер – Офіс Генерального прокурора).

Тож цілком обгрунтованим є те, що з початком повномасштабного вторгнення окупаційних військ РФ в Україну у 2022 році питання відновлення повноцінної діяльності органів військової юстиції, зокрема військової прокуратури, актуалізувалося. Ще у 2021 році секретарю Ради національної безпеки і оборони України було скеровано лист із пропозиціями, розробленими Офісом Генерального прокурора, щодо утворення в Україні системи Військової юстиції у складі військової поліції, військової прокуратури та військових судів, які цілком відповідали положенням Стратегії національної безпеки України від 14 вересня 2019 року. Але ці пропозиції на засіданнях Ради національної безпеки і оборони України так і не були розглянуті.

Але надалі законопроектну роботу у цій сфері було активізовано – протягом 2022–2023 років було подано декілька проєктів: щодо внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» (щодо забезпечення діяльності спеціалізованих прокуратур за реєстраційними номерами 7576 від 21.07.2022 та номер 7576-1 від 05.08.2022); щодо удосконалення діяльності органів прокуратури в умовах збройної агресії проти України (реєстраційний номер 7058 від 16.02.2022); щодо гарантій для прокурорів, які здійснюють повноваження у кримінальних провадженнях у районах ведення воєнних (бойових) дій (реєстраційний номер 9380 від 12.06.2023); проєкт Закону України «Про організаційно-правові основи побудови та функціонування військової юстиції України» (реєстр. № 10042 від 13.09.2023). ВР України прийняла проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності органів прокуратури в умовах збройної агресії проти України» № 05/5/1-49 від 06.04.2022 із пропозиціями Президента України щодо його удосконалення. Але на даний час цей Закон так і не було прийнято.

Станом на цей час існує лише Спеціалізована прокуратура у сфері оборони (на правах Департаменту) Офісу Генерального прокурора (далі – Спеціалізована прокуратура), що діє на підставі Положення, затвердженого Наказом Генерального прокурора від 30 травня 2023 року № 144 (далі – Положення).

Підпунктом 3.1 п. 3 Положення визначено одним із завдань Спеціалізованої прокуратури організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, участь у судовому провадженні та підтримання публічного обвину-

вачення у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення, у тому числі вчинені організованими групами і злочинними організаціями, а також передбачені статтями 255-1, 255-2, 255-3 КК України: проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення); вчинені військовослужбовцями; військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів, добровольцями добровільних формувань територіальної громади; а також під час виконання службових обов'язків працівниками військових частин, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства оборони України, Збройних Сил України, інших військових формувань, оборонно-промислового комплексу України та органів державної влади, які комплектуються військовослужбовцями; вчинені на території розташування військових частин, установ, організацій Міністерства оборони України, Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, Державного космічного агентства України та підприємств оборонно-промислового комплексу України; у сфері службової діяльності та проти власності, об'єктом посягання яких є військове майно та (або) кошти для потреб оборони, у тому числі для військових адміністрацій з питань здійснення заходів правового режиму воєнного стану; інші кримінальні правопорушення у порядку, визначеному КПК України, у тому числі якщо хоча б один із співучасників кримінального правопорушення є вищезазначеним суб'єктом або хоча б одне правопорушення у кримінальному провадженні відповідає вищевказаним критеріям¹⁰.

Водночас сам по собі статус Спеціалізованої прокуратури як Департаменту ОГП створює певні організаційні проблеми – адже фактично ставить сторону обвинувачення в таких важливих справах, як, наприклад, злочини, передбачені ст. 426 «Бездіяльність військової влади» або ст. 426-1 «Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень», – у повну організаційну та службову залежність від ОГП.

Враховуючи викладене, специфіку сфери регулювання, виокремлення військової прокуратури в системі органів військової юстиції України є нагальною потребою в сучасних умовах. Це зумовлено необхідністю нарощувати військовий потенціал, забезпечувати його внутрішній порядок, а це не навряд чи є можливим без існування спеціалізованих військових прокуратур¹¹.

Спеціалізовані прокуратури мають власні завдання та виконують функції, зумовлені їх предметною спеціалізацією. Зокрема, функціями військової прокуратури в найбільш загальному вигляді є: нагляд за дотриманням законодавства; розслідування військових кримінальних правопорушень; підтримка державного обвинувачення; захист прав військовослужбовців; контроль за виконанням покарань. Більш конкретизовано представлені функції

військової прокуратури Є. О. Загороднім, який зазначає, що до них належать: 1) підтримання публічного обвинувачення в суді; 2) організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням; 3) нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; 4) представництва інтересів держави в суді у визначеному законом порядку; 5) організація та здійснення нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, а також з питань організації конвоювання осіб, затриманих, узятих під варту та засуджених; 6) нагляд за додержанням законів при застосуванні заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, поза межами кримінального провадження; 7) надання оцінки діям чи бездіяльності відповідних службових осіб щодо наявності ознак адміністративних правопорушень, передбачених главою 13-Б КУпАП; 8) запобігання та протидії військовим адміністративним правопорушенням, а також правопорушенням, пов'язаним з корупцією¹¹. Ці функції визначені у Наказі Офісу Генерального прокурора України від 17.05.2023 № 130¹².

З огляду на функції, які виконуватиме військова прокуратура, нею буде реалізовано низку завдань, які набувають особливого значення в умовах воєнного стану: ефективне вирішення завдань захисту національних інтересів від воєнних загроз; забезпечення належного правопорядку у воєнній сфері, зокрема, нагляд за дотриманням законності розвідувальними органами України та органами військової контррозвідки СБУ; забезпечення охорони прав і законних інтересів військовослужбовців та членів їхніх сімей; підвищення ефективності виявлення, документування й розслідування воєнних злочинів, геноциду та злочинів проти людяності, вчинених рф на території України; нагляду за системою гласних і негласних пошукових і контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, відповідно до ст. 2 і ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Тут потрібно наголосити на тому, в чому полягає основна специфіка діяльності військової прокуратури: функція публічного обвинувачення в суді реалізується щодо військових кримінальних правопорушень, вчинених військовослужбовцями. Це, зокрема, доведення наявності складу такого кримінального правопорушення у діях суб'єкта та його кваліфікація, доведення його вини тощо з метою прийняття справедливого рішення судом. Як правильно зазначається дослідниками, ця та інші функції Спеціалізованої прокуратури (у перспективі – військова прокуратура) будуть реалізовані більш ефективно за умови, що вона буде укомплектована саме військовослужбовцями. Натепер прокурорами у цій Спеціалізованій прокуратурі є цивільні особи, які внаслідок цього не мають гарантій соціального захисту, а також позбавлені інших прав, якими наділені військовослужбовці. Адже розслідувати кримінальні правопорушення, вчинені військовослужбовцями, мають

прокурори, які мають військовий досвід і розуміють як специфіку і військово-правових відносин, так і сутність порушення правопорядку у цій сфері, суб'єктами яких, відповідно до КК України, можуть бути лише військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти. Та й представляти інтереси держави у сфері оборони в суді логічно мають особи, що мають відповідні знання та навички у військовій сфері.

Висновки. Варто констатувати, що в умовах широкомасштабного вторгнення російських військ і правового режиму воєнного стану – питання забезпечення правосуддя (передовсім у кримінально-правовій сфері) у сфері безпеки і оборони – є аж ніяк не менш важливим за боротьбу з корупцією. Та й після ймовірного закінчення активної фази бойових дій нашу державу чекатиме фаза протистояння з російською федерацією, що неминуче відіб'ється на суспільно-політичному значенні сил безпеки і оборони, оборонно-промислового комплексу, інших складових сектору безпеки і оборони.

Тому вважаємо за доцільне рекомендувати законотворцям посилити нормативно-правове забезпечення інституційної спроможності (інституційної незалежності) майбутньої військової прокуратури, аналогом чого має бути чинна модель функціонування Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Саме такий підхід забезпечить мінімально достатній рівень незалежності органів прокуратури в забезпеченні кримінально-правової охорони в сфері безпеки і оборони України. Адже саме Спеціалізовані військові прокуратури у складі органів військової юстиції здатні максимально ефективно забезпечити правопорядок у сфері військово-правових відносин та оборони України. Для досягнення цієї мети доцільно розробити проєкт нормативно-правового акта, який сприятиме відновленню діяльності військової прокуратури і військової юстиції загалом.

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. *Верховна Рада України: офіційний вебсайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n7>
2. Шамара О. В. Відновлення військової прокуратури, як елементу системи органів військової юстиції України. *Інформація і право*. № 1(48)/2024. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300832](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300832)
3. Івашенко С. М., Чалий М. Г. Історичні аспекти утворення і діяльності органів військової прокуратури в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-6/56>
4. Військова прокуратура: що це таке та для чого вона потрібна? *Юридичний маркетплейс «Консультант»*. 08.06.2024. URL: <https://consultant.net.ua/consultant-article/6486>
5. Беланюк М. В. Система військової юстиції США: досвід для України. *Інформація і право*. № 3(42). 2022. С. 110–118.
6. Маляренко В. Т. Актуальні проблеми реформи органів прокуратури України. *Прокуратура України в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 19 травня 2016 р.)*. Київ: Національна академія прокуратури України, 2016. С. 184–187.
7. Руденко М. Спеціалізація як принцип побудови прокурорської системи України (науково-практичний прогноз). *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2012. № 3. С. 27–32.
8. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014. *Офіційний вісник України*. 2014 р., № 87, ст. 9.
9. Козачук О. С.

Досвід функціонування спеціалізованих прокуратур України та країн Європи. *Часопис Київського університету права*. 2016. 4. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/issue/view/61/4-2016-pdf> 10. Про затвердження Положення про Спеціалізовану прокуратуру у сфері оборони (на правах Департаменту) Офісу Генерального прокурора: Наказ Генерального прокурора від 30.05.2023 р. № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0144905-23#n10> 11. Загородній Є. О. Спеціалізована прокуратура у сфері оборони: правове становище, роль в системі органів правопорядку, функції та завдання в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Серія Право. Вип. 80: ч. 2. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.2.20> 12. Про особливості організації діяльності спеціалізованих прокуратур у сфері оборони: Наказ Офісу Генерального прокурора від 17.05.2023 № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0130905-23#Text>

References

1. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy. Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2018 r. № 2469-VIII. *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiyni vebseit*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n7> (in Ukr.).
2. Shamara O. V. Vidnovlennia viiskovoi prokuratury, yak elementu systemy orhaniv viiskovoi yustytstii Ukrainy. *Informatsiia i pravo*. № 1(48)/2024. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1\(48\).300832](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2024.1(48).300832) (in Ukr.).
3. Ivashchenko S. M., Chalyi M. H. Istorychni aspekty utvorennia i diialnosti orhaniv viiskovoi prokuratury v Ukraini. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2025. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-6/56> (ukr)
4. Viiskova prokuratura: shcho tse take ta dlia choho вона potrebna? Yurydychni marketpleis «Konsultant». 08.06.2024. URL: <https://consultant.net.ua/consultant-article/6486> (in Ukr.).
5. Belaniuk M. V. Systema viiskovoi yustytstii SSHa: dosvid dlia Ukrainy. *Informatsiia i pravo*. № 3(42). 2022. S. 110–118 (in Ukr.).
6. Maliarenko V. T. Aktualni problemy reformy orhaniv prokuratury Ukrainy. *Prokuratura Ukrainy v umovakh yevropeiskoi intehratsii: materialy Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konferentsii (Kyiv, 19 travnia 2016 r.)*. Kyiv: Natsionalna akademiia prokuratury Ukrainy, 2016. S. 184–187 (in Ukr.).
7. Rudenko M. Spetsializatsiia yak pryntsyyp pobudovy prokurorskoï systemy Ukrainy (naukovo-praktychni prohnolz). *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*. 2012. № 3. S. 27–32 (in Ukr.).
8. Pro prokuraturu. Zakon Ukrainy vid 14.10.2014. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2014 r., № 87, st. 9 (in Ukr.).
9. Kozachuk O. S. Dosvid funktsionuvannia spetsializovanykh prokuratur Ukrainy ta krain Yevropy. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2016. 4. URL: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/issue/view/61/4-2016-pdf> (in Ukr.).
10. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Spetsializovanu prokuraturu u sferi oborony (na pravakh Departamentu) Ofisu Heneralnoho prokurora: Nakaz Heneralnoho prokurora vid 30.05.2023 № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0144905-23#n10> (in Ukr.).
11. Zahorodnii Ye. O. Spetsializovana prokuratura u sferi oborony: pravove stanovyshche, rol v systemi orhaniv pravoporiadku, funktzii ta zavdannia v umovakh voiennoho stanu. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu*. 2023. Seriiia Pravo. Vyp. 80: ch. 2. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.2.20> (in Ukr.).
12. Pro osoblyvosti orhanizatsii diialnosti spetsializovanykh prokuratur u sferi oborony: Nakaz Ofisu Heneralnoho prokurora vid 17.05.2023 № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0130905-23#Text> (in Ukr.).

Nersesian Armen. Military Prosecutor's Office in the Law Enforcement System: Functions and Prospects in Ukraine

Introduction. Increased attention to the security and defense of Ukraine, the increase in the Ukrainian army, the multiple growth of budget spending on defense and security, the involvement of local budgets, volunteer funds and assistance to the Ukrainian people also increases the risks of crime in this area. Such risks require high-quality development of the military criminal justice system, where the cornerstone is the military prosecutor's office.

The aim of the article was to determine the place of the military prosecutor's office in the system of law enforcement agencies, taking into account its main functions in a prospective aspect.

Results. The separation of the military prosecutor's office in the system of military justice agencies of Ukraine is an urgent need in modern conditions. This is due to the need to increase military potential, ensure its internal order, which is impossible without the existence of specialized military prosecutor's offices. The main specifics of the military prosecutor's office, namely the function of public prosecution in court, is implemented in relation to military criminal offenses committed by servicemen. This and other functions of the Specialized Prosecutor's Office will be implemented more effectively provided that it is staffed by military personnel (currently civilians) who have military experience and understand the specifics of both military-legal relations and the essence of offenses in this area.

Conclusions. In the context of a large-scale invasion of Russian troops and the legal regime of martial law, the issue of ensuring justice in the field of security and defense is of exceptional relevance. Therefore, we consider it appropriate to recommend that legislators intensify actions to strengthen the institutional capacity (independence) of the future military prosecutor's office. After all, it is the Specialized Military Prosecutor's Offices within the military justice bodies that are able to ensure law and order in the field of military-legal relations and defense of Ukraine as effectively as possible. To achieve this goal, it is advisable to develop a draft regulatory legal act that will contribute to the restoration of the activities of the military prosecutor's office and military justice as a whole.

Keywords: military prosecutor's office, specialized prosecutor's office, military justice, public prosecution function, security and defense, Armed Forces of Ukraine, martial law, serviceman, mobilization, occupation, full-scale invasion.

Дата першого надходження рукопису до видання: 12.12.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 03.03.2026

Дата публікації: 24.03.2026